

KORONAVIRUS, DIVADLO, PRÁCE, MOZEK...

Tak k nám dorazil koronavirus. Příroda nám ukazuje, že nejsme tak všemocní, jak si myslíme, ba dokonce, že jsme smrtelní a že jsou důležitější věci než růst růstu.

Jak už to tak bývá, mimořádné, extrémní situace probouzejí a umocňují to, co v nás jindy jen dřímá. V někom to nejlepší - v někom to nejhorší.

Mnozí - naštěstí snad většina - pomáhají, vymýšlejí, šíjí roušky, rozdávají, dobrovolně se hlásí na nebezpečné práce v nemocnicích, domovech seniorů či ve výzkumu, vaří, roznášejí a rozvázejí jídlo potřebným, vytvářejí programy, které by mohly pomoci, hudebníci a divadelníci poskytují zdarma na internetu svá díla...

Koronavirus vyvolal i potřebu blízkosti, soužití, setkávání či alespoň uvědomění si ceny soulnáležitosti. Nejednou si na našem dvoře hrají rodiče s dětmi - maminky a tatínci si kopají s klukem míčem, houpají děti na houpačce, hrají si s nimi na písku... - dosud nevidaný jev. Nikdy (krom ohňostrojů) jsem neviděl takové davy v Riegrových sadech jako teď: posedávají na lavičkách, polehávají na vyhlídce u „Mlíkárný“, na „Trojkopčáku“ i na louce proti Třebízského ulici. A v ulicích to není o moc jiné. Navzdory všem zákazům, příkazům a doporučením. A není to jen tím, že hospody, kavárny, vinárny, bary byly zavřené a nemohlo se do nich. Lidi se o sebe začali trochu víc zajímat. Volají si, píšou.

Jiní se vrhnuli nakupovat toaletní papír či potraviny, které mezitím už nejspíš vyhodili, láli nakaženým jako prašivcům, vyobcovávali je a na venkově pokřikovali na „cizáky“, ať táhnou, že je tu nechtějí. Hysterie na pochodu.

Hodinu televizních zpráv naplnil koronavirus tak, že na nic jiného nezbyl čas, padaly příkazy, rozkazy a zákazy co smíme, co nesmíme, co musíme, s kým se smíme sejít a s kým ne, kolik nás může být, jak moc se smíme přiblížit, kam smíme a s kým, kdy to smíme a kde to smíme... Zavřené byly školy, restaurace, mnohé obchody a služby, domovy důchodců a taky divadla. Mnozí dodnes nemohou vykonávat svoji práci a nemají z čeho být živi. Jistě, leccos bylo nutné. Ale jedna věc jsou potřebná opatření, druhá věc je způsob jejich prezentace. Příkazy, zákazy, žádné vysvětlování, žádný takt či slušnost u vědomí, že jsme si navzájem rovné rozumové bytosti. „Hezky do práce a z práce domů!“ pronesl na kameru premiér. Opravdu to musí být s tou vrchnostenskou arogancí? Je třeba jednat s námi jako s dětmi: budete-li zlobit, zpřísníme. To není přecitlivělé slovíčkaření: jazyk je vždycky obrazem

DIVADLO
léto '20
PRODĚTI

myšlení. Když ještě k tomu stopy logiky mnohdy těžko pohledat: psí salony se smějí otevřít, prodejny knih ne; jako kdyby si někdo házel korunou, nebo si vzpomněl, že zítřka potřebuje nakadeřit Fifinku.

A těch článků popisujících minulé morové rány či španělskou chřipku! Ale tenkrát umírali statisíce, milióny i desetimilióny lidí, vyliďňovaly se celé vesnice i města. Na mor zemřela v polovině čtrnáctého století třetina obyvatel Evropy - dvacet pět milionů, na skvrnitý tyfus během první světové války v Rusku přes tři miliony, v Evropě mezi lety 1918 a 1922 dvacet až třicet milionů, na španělskou chřipku v letech 1918-1920 v Evropě padesát až sto milionů, u nás čtyřicet pět až sedmdesát pět tisíc lidí. V souvislosti s koronavirem u nás od půlky března do začátku června umřelo 320 lidí (u šedesáti procent z nich prý nebyl přímou příčinou úmrtí), ve světě 346.632. Dušan Vančura ze Spirituál kvintetu umřel na zubní zánět z obavy jít k lékaři... Koronavirus je velká nepříjemnost. Škoda každého lidského života, který ukrátil. Ale mor to není.

Mimo jiné jsem zahlédl úryvek televizní debaty na téma koronavirus a kultura. Pod ním běžel pruh s výkřiky občanů, kteří o sobě chtějí dát vědět. V jednom stálo: „Umělci si rádi hrají na svědomí národa a dávají nám rady, koho volit a co si smýšlet, tak ať si teď poradí. Stav je dočasný, většina má úspory nebo nemovitosti a nakonec ještě existuje poslední zoufalý pokus, jak získat peníze, říká se tomu práce.“

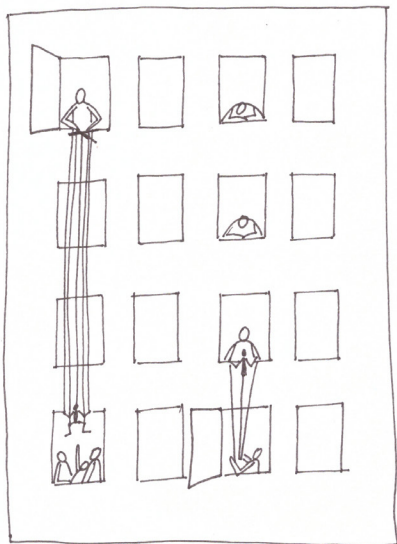
Divadlo má u nás výjimečné postavení od dob národního obrození. Probouzelo národ, bylo mnohdy jeho jediným projevem, pěstovatelem a pýchou. Když Maďaři dosáhli „vyrovnaní“ a proměnili Rakousko v Rakousko-Uhersko, postavili si v Budapešti honosný parlament. My, kteří jsme zůstali stranou, jsme si postavili Národní divadlo. Vytvořili jsme tolik amatérských divadelních souborů, jako málokterá země na světě; v počtu těch loutkářských se nám nikdo ani nepřibližuje. Divadelníci byli vedle studentů těmi, kdo zdvihli i dotáhli listopadovou revoluci. Václav Havel se nestal vůdcem revolvy a prezidentem náhodou...

Divadelníci - dramaturgové, režiséři, herci... - musí díky své práci stále znovu promýšlet i procitovat, co jsme zač, jaký je život, který žijeme, jak se to s námi i s naší společností má, co nás pálí a proč... Proto také mají u nás slušné renomé a prestiž. Herci i proto, že jsou vidět, chodí k nám až do pokoje, říkají zajímavé, velké či alespoň atraktivní myšlenky, ať už pocházejí z jejich hlavy nebo je autor pro ně napsal, a lidé v nich pak vidí to, co hrají. Nikdo netvrdí, že jsou geniální a jediní. Mají právo říkat, co si myslí a mnohdy mají co říci, i když někdy váhám, v čem je podstatné, co si myslí ta či ona seriálová „celebrita“ a proč není raději dotázán odborník na danou problematiku.

Proč? Protože umělci jsou atraktivnější a posluchači, diváci či čtenáři ani tak netouží po poznání a pravdě (to je ostatně v době postmoderny a postpravdy téměř neslušné slovo), jako po atrakcích, zajímavostech, senzacích. A hlavně: protože se jich reportéři ptají; dokud a pokud jim někdo nepřistrčí mikrofon před ústa, „radit“ nebudou.

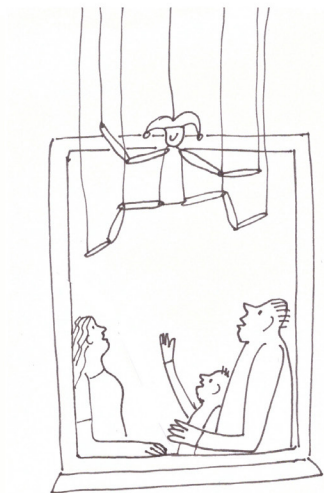
A pak ta směšná představa, jak herci a jiní umělci žijí v závějích peněz ve svých mnohamilionových nemovitostech, kam dojíždějí luxusními kabriolety a nevědí co s úsporami... Pár možná ano. Většina je ráda, že je ráda. Závistivci by se asi divili. Mnozí jsou na tom jako pokladní v Lídle, nejmýš jako učitelé.

A práce? Byl jsem v životě leccíms. Sazečem v tiskárně. Profesůrkem Jazykové školy i učitelem školy vysoké, dramaturgem kulturního domu a celostátním meto-

DOPORUČENÍ LOUTKÁŘŮM V KARANTÉNĚ

Oba typy vhodné pro
vícepatrové bytové domy
ve městech:

1. vrchní vodění loutek

2. spodní vodění loutek

dikem divadla, teď jsem dramaturgem, režisérem, scénografem, řemeslníkem, řidičem, kulísákem a hercem.

Má-li někdo představu, že herectví či divadelní práce vůbec není práce, ale jen procházení se po jevišti, stejně jako učení je jen povídání si s žáky, měl by to zkusit. Stát osm hodin za sazečskou kasou, vkládat litery do sázítka, zalamovat stránky... nebyla zrovna brnkačka. Když jsem přišel z vyučování v Jazykové škole, měl jsem toho fyzicky i psychicky tak akorát. A to jsem učil dospělé, kteří tam chodili dobrovolně. Večer pak přípravy... Jako kulturní organizátor a metodik jsem odcházel ráno, vracel se večer a mezitím jsem opravdu nepospával. A divadlo? Hrajete-li naplno, máte toho po hodině opravdu dost. Koncem šedesátých let jsem viděl dokument, v němž měřili výdaj energie u herců a došli k závěru, že se až tak neliší od námahy horníků. Poštěstí-li se pak někomu tu a tam mít za den dvě či výjimečně dokonce tři představení, je toho štěstí až nad hlavu. K tomu připočtete, že v malém divadle musíte nejdřív vše naložit do auta, hodinu či tři být ve střehu za volantem, vyložit a postavit scénu, po představení zas všechno zbourat, naložit, odvést a vyložit. Případně pak ještě zkoušet nový kus.

Nestěžuju si. Dělán to rád. A dřinu i nepřílišnou lukrativnost té práce беру jako daň za to, že mohu dělat to, co mám rád, co má smysl, naplňuje mě uspokojením a radostí ze setkání s lidmi, s dětmi i dospělými.

Ale ať mi nikdo neříká, že to není práce! Je to krásná práce, ale práce. Každá práce má svoje. Jenže každý zná jen tu svou - namáhavou, nedocenenou, nedostatečně, ba mizerně placenou - zatímco ti druzí...

Nenecháme virus, ani jiná neřádstva, působit i na náš mozek!

Luděk Richter

Divadlo během koronaviru?

No, hrát nešlo. Ale připravovat? To ano. A tak jsme se synem Matějem pracovali na jeho novém divadelním kousku. Dlouhé debaty na rybách a jinde. Napsal jsem pár textů, trochu muziky. Jenom maloučko. Olině Strnadové jsem slíbil, že ji napíšu text pro její milé žamberecké děti. Byla to pohádka na motivy Olgy Hejné. Malé, milé moře. Hodně písniček, maloučko slov. To se bude dobře pamatovat. Nazpíval jsem to s pomocí jedné z četných dcer, myslím, že to byla Pavla, ale úplně jisté to není, že to byla ona. Mohla to být taky Hanka. Obě mají chytrý mobil. Dopadlo to dobře. Už to v Žamberku mají a prý se jim to docela líbí. Připsal jsem do hry postavu tchoře, kterého tam paní Hejná nenapsala. Snad mi bude odpuštěno. Olga, zpočátku prý při nové postavě v mojí adaptaci „Malého milého“, obracela oči v sloup, ale nikdo to naštěstí neviděl, neboť to bylo po telefonu. Byť chytrém.

Přednáším na Vyšší zdravotní škole v Ústí nad Orlicí svůj obor zubolékařský a ejhle ejhle, přikvačil z Číny pozdrav nechtěný a škola se zavřela. A tak mně napadlo, co kdybych ty přednášky natočil a poslal internetem. I požádal jsem Matěje, dlouhodobého profesora Vyšší pedagogické školy v starobylé Litomyšli o pomoc. Přijal a bavili jsme se docela náramně. Natáčeli jsme u nás v pokoji. Rozhrnul jsem závěs z dětského pokoje jako oponu a vstoupil. Provedl jsem dívky pokojem a přistáli jsme u komody, na které odpočívalo několik postaviček miniaturního betléma, dárku od Martina Sochora. Houslista, basista, rybář a pochopitelně, kdo jiný, než Kašpárek. A bylo zase loutkové divadlo. Pak asi šest hodin přednášek o stomatochirurgii, nemocech ústní sliznice a pastech stomatologických. Tak nějak v dobrém rozmaru nazýváme obor, kterému rozumíme jen velmi mírně, až skoro vůbec. Dobře mu rozumějí

ortodontisté, takže se nic zlého neděje a stomatologie zůstává medicínským oborem i nadále. Na konci přednášky se hovořilo o onkologii, což není téma nikterak veselé a tak jsem, aby nebyly slzy, sedl k piánu a zazpíval jsem studentkám dvě písničky z Osvobozeného divadla. Myslím, že to byla bajka o mravenci, který se chechtá a o životě, který je jen náhoda, jednou jsi dole, jednou nahoře... Holky to dostaly, asi se jim to docela líbilo, napsaly pár děkovných řádků. Čínský pozdrav byl vytrvalý, takže se nemohlo na konci semestru zkoušet. Musel jsem ještě vymyslet test. Každá odpověď měla tři možnosti. Jedna správná, druhá silně nepravděpodobná a třetí humorná. Nikdo nepropadl. Holky psaly, že se dobře bavily. Kdy se tohle člověku přihodí...

No a na konec. Přislíbil jsem, že budu lektorem semináře na Chrudimi. A tak jsem začal trochu vymýšlet co a kudy. Těším se docela na festival, kde jsem párkrát hrál a myslím, že i nějakých seminářů jsem se účastnil, a ještě tam snad pár přátel mám... Ale to bude až o prázdninách.

Někdo si od loutkového divadla pár měsíců odpočinul, já moc ne. Ono to divadlo sice není život a ani nejde do života, ale živá voda to je a ne že ne...

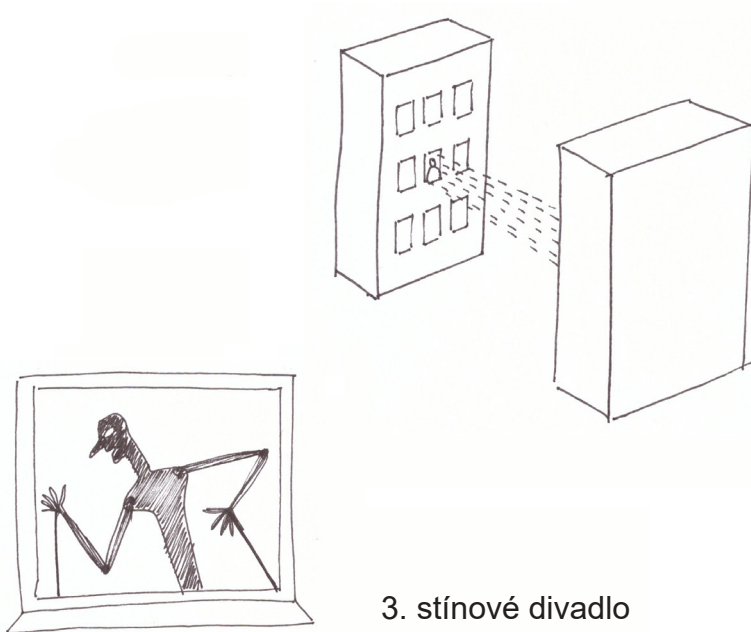
Karel Šefrna

Všechny televizní stanice, jakoby se domluvily, vysílají především reprízy seriálů a pořadů již několikrát vysílaných. Je to pochopitelné, nelze nyní točit. A protože nejsem příznivcem četných reality show, dívala jsem se na ČT 3. Zajímalo mě, s čím přijdou, aby lidi potěšili v odloučení. S radostí jsem zhlédla několik dílů seriálu Jaroslava Dietla Píseň pro Rudolfa III. Byl to seriál, který jsem, jako dítě, směla s rodiči při premiéře sledovat, neboť nehrozilo, že se dovím při jeho konzumaci cokoliv nežádoucího. Oh, jak se tehdy můj tatínek mylil. Některé věty ze seriálu zlidověly a kolovaly mezi námi výrostky často. Dodnes používám sentenci hrdinky Šárky v podání Ivy Janžurové, když se mi nelíbí nevhodné nebo nemístné žerty: „Ten zas vtipkuje, jak když čistíš okno sekýrou“. Oblíbený seriál byl především plný písniček, které zpívaly hvězdy tehdejší doby. Vlastně se v něm uplatnili hlavně herci a zpěváci slavného Divadla Rokoko. Ale ví dnes někdo, kdo to byli Darek Vostřel a Jiří Šašek? Tito obdivovatelé a následovníci Voskovce a Wericha, Wericha a Horníčka ve svém divadle v šedesátých letech 20. století rozdávali radost, smích i poučení.

Darek Vostřel, absolvent DAMU 1952 působil v Jihlavě a spolu s Jiřím Šaškem vytvořili dvojici VOŠA, později založili také Pražský estrádní soubor PES. Když objevili v centru Prahy nevyužívaný divadelní sál, bylo jasno. Vzniklo Divadlo Rokoko, kde Darek Vostřel šéfoval ale také režíroval a hrál. Šťastná léta, kdy bylo Rokoko vedle Semaforu každý večer plné smějících se diváků, vystřídala doba obav po srpnu 1968. Normalizace v roce 1972 činnost divadla zastavila a soubor zcela rozprášila. Vostřel potom psal divadelní hry a vydával je pod jmény svých přátel. Zahrál si ještě než byl odstaven, v pohádce Šíleně smutná princezna (1968). Když řeknu, že hrál vyslanec spolu s panem Kemrem, střední generace si ještě vzpomene, jak ten pán vypadal. Dočkal se, těžce nemocný, roku 1989, ale dlouho se ze svobody netěšil. Zemřel jako třiadesátiletý v listopadu 1992 zapomenut.

Jiří Šašek byl rovněž na dlouho odstaven. Byl skvělý výtvarník a karikaturista. K této zálibě se uchýlil v době normalizace, když měli s Darkem Vostřelem zákaz veřejně vystupovat. V době největší slávy si kromě televizního seriálu Píseň pro Rudolfa III. zahráli ve filmu Kdyby tisíc klarinetů. Když čas trhnul oponou, byl už nemocný a objevil se jen v několika epizodních rolích než v tichosti a bez zájmu médií zemřel v roce 1996.

V nočních hodinách pro diváky v protější ulici:

Na venkově přes plot nebo zeď zahrady či dvorku:

Oni dva a celé tehdejší Divadlo Rokoko, hráli v seriálu Píseň pro Rudolfa III. A na tu dobu, hráli skvostně. Dodnes se seriál dá sledovat. Uznávám, že léty trochu vyčpěl, ale zejména části vzniklé v letech 1968, 1969 jsou neobyčejně emocionálně nabitě. Je to, mimo jiné, kvalitní svědectví o době nadějí... a následně velké bolesti, ponížení a zklamání. Pro tento seriál byla napsána slavná Modlitba pro Martu, kterou zpívala plná náměstí v roce 1989. Marta Kubišová osvědčila své morální kvality v okamžiku, kdy ji normalizační vedení začátkem 70. let doslova sfouklo z největší slávy. Stala se na dlouhá léta morální autoritou a až se normalizační úředníci snažili ji z paměti národa vymazat, listopad '89 ukázal jak hluboko byla v paměti lidí zapsána.

Další pořad, který se velmi dobře sleduje i dnes, je soutěž O poklad Anežky České. Seriál, který Česká televize vysílala jednou za měsíc celých deset let. Po tu dobu vzbuzovala „Anežka“ zájem diváků. Už při premiéře pořadu jsem si uvědomila, že se tu střídali scénáristé. Několik dílů napsal Jiří Traxler, jeho bratr Petr, Aleš Ulm, Jiří Chalupa, Pavel Cmíral a další. Jako odborní poradci se střídali například Vlastimil Vondruška nebo Ph.Dr. Naďa Kubů, aktuální osobnost historické vědy a literatury.

Marek Eben jako moderátor soutěže a jeho asistentky dávali od prvního dílu tušit, že půjde o podivnou poutavou i poučnou. Celá plejáda známých českých herců se tu střídala, aby zpodobnila významné i neznámé postavy české historie. V několika drobných historických rolích se tu objevil také Jiří Šašek, jen bylo obtížné ho v masce poznat. Prozradil ho jeho hlas a typická dikce. Tato soutěž je zajímavou přehlídkou historických postav a dějů, předmětů a muzejních exponátů, ale i znalostí soutěžících. Je škoda, že formát Česká televize nezachovala. Pořad podobných kvalit má stále co říci divákům všech věkových kategorií.

To je asi všechno. Ještě mám ráda Comeback, ale o tom třeba někdy příště.

Jitka Fojtíková

„Koronáč“ a nouzový stav mi připravil zcela specifickou situaci. Protože máme v rodině šest doktorů - v mladší i starší generaci - hodila jsem se jako možnost „kam s nimi - tedy s dětmi“ já. Nafasovala jsem tři čtyři, pěti a desetileté kluky a jednu dvanáctiletou holku. Ideální spojení potřebných doktorů a „plonkové“ divadelnice. Jako nejlepší se jevila chalupa na Šumavě - na samotě. Au pair na čtyřicet hodin denně je zaměstnání „na hlavu“; zejména v tak nesourodé skupince. K tomu ovšem patřila další profese: uklízečka, kuchařka a v neposlední řadě učitelka. To bylo „na hlavu“ snad ještě víc - zejména některé úkoly a způsob zadávání od učitelů ze 7. třídy. A k tomu udělat nějaký řád... Zlaté divadlo a tvůrčí práce!!! Nicméně - na nějaké „stýskání“ a zamýšlení se co chybí nebo jak bude potom, nebyl čas!

Jak mi divadelní zkušenost pomáhala v této nezvyklé situaci? Jedna z výhod mé dovednosti byla, že umím celkem svižně komunikovat, přizpůsobovat se různým situacím, strukturovat program a jsem schopna čitelně zareagovat. Takže když řeknu ne - je to jasné ne! Další předností je smysl pro humor. A tak se i podávání oběda mohlo stát tu a tam zábavnou show s radostnými poznámkami. Motivace plyšového medvěda (jsem přece loutkářka), který si dělá zálsuk na špagety, když někdo nechce něco jíst, je dost přesvědčivá!

Mnoho možností skýtal samozřejmě les: např. král lesa jako postava a poddaní, kteří mu ukazují krásy lesa, zajímavé byly i pantomimické etudy. Jdete lesem a najednou z ničeho nic narazíte na neviditelnou stěnu... - a už můžete vysvětlovat základy pantomimy. To samozřejmě není inspirace lesem, ale nějak to tam zrovna vzniklo.

V lese se dají hledat i různé zajímavé tvary, materiály, cokoli zvláštního, a pak vytvářet pomocí tavící pistole „bytosti lesa“. Nejdřív nic moc, ale nejzajímavější bylo, jak to všechny spojilo, a to co vytvořily společně bylo nakonec nejzajímavější. A k loutkovému divadlu už je jen krůček. Stačilo najít, kam se bytosti umístí.

Dalším využitím byla pak výroba malého stínového divadla, papírové loutky na Červenou Karkulku, četba pohádky „O poslušných kůzlátkách“, k níž si pak děti spontánně přidělily role. Dařily se nám i různé dramatické hry. Samozřejmě, důležité bylo, že tu byl někdo, kdo „držel“ vše pohromadě a byl taky protihračem dětské hře. Jen to vyžadovalo nechtít to moc režírovat, ale spíš udržovat zájem, vlastní aktivitu dětí a radost ze hry. Nešlo přece o to něco předvádět - i když poté, co tu a tam dojeli někteří dospělí, děti by rády. Ale, bohužel, dospělým stačily fotky, času bylo málo, a tak se žádné předvádění nekonalo. Možná je to i v tomto případě dobře.

A tak teprve týden po skončení nouzového stavu se začínám vracet do svojí reality. Vypadá to, že mě teď teprve čeká ono zvláštní pobývání, kdy bude čas umýt okna, roztřídit fotografie, a trochu lenošit. Taky to vypadá, že vlastní tvorbu, kterou jsem odsunula, bude třeba začít. I když to vypadá, že se hrát ještě dlouho nebude. Že o divadle jako setkání tvůrce s diváky zatím není jasno. A že ten, kdo se jím živí umře hlady. Ale protože mám jistou zásobu tuku, nebude to tak rychle.

Mirka Vydrová

Poprvé za patnáct let provozování Divadla na návsí v Sudoměřicích u Bechyně jsem nedostal od Ministerstva kultury ČR (a zdá se, že ani od Jihočeského kraje) na tento projekt ani korunu. Přesto přihlídku - pakliže nám to nezakáže strana a stát - hodláme realizovat. 17.-19. července.

Josef Brůček

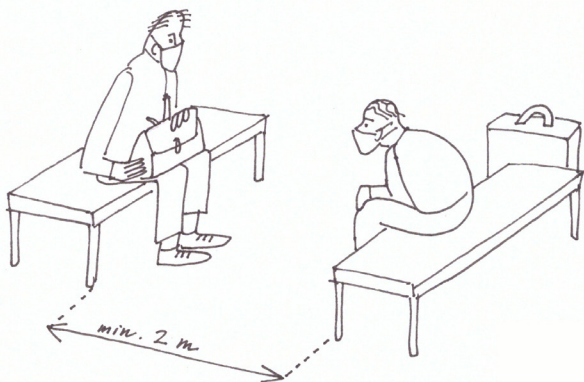
Naší zemi v uplynulých dvou měsících prošla koronavirová krize. Z rozhodnutí vlády se zavřela kina, přestala hrát divadla, zrušily se koncerty, sportovní a společenské akce, zavřely se školy, nemocnice (kromě akutních případů), úřady, hospody, obchody. Dnes, když píšu tyto řádky, se zase všechno vrací do normálního stavu věcí a jsou slyšet hlasy, že všechna ta opatření byla zbytečně tvrdá.

Já nevím. Nevím, jestli někdo dokázal na počátku odhadnout, jak to bude vážné a jak dlouho to potrvá. Z Itálie chodily děsivé zprávy o stovkách mrtvých a kolapsu místních nemocnic a v Čechách jakási sebevědomá dáma do médií prohlásila, že jí „žádné estébák Babiš nebude diktovat, s kým se bude stýkat a chtít po ní, aby dodržovala nějakou pitomou karanténu“. USA se k opatřením postavily demokraticky a mají k dnešnímu dni přes sto tisíc mrtvých. A všichni pořád mluví o druhé vlně. Věřme, že nepřijde a pokud ano, že bude mírnější, než předpovídají.

Říkám si: není konec celé té hrůzy příležitostí zamyslet se, jestli všechno, co chceme zase vrátit do normálního života, za to opravdu stojí? Školy, nemocnice, úřady, hospody, obchody - to je jasné. Ve větší či menší míře je potřebují všichni. I když třeba naše dcera Madlenka má paní učitelku, která se od prvních dnů postavila krizi s bravurou a začala učit prostřednictvím simultánních videokonferencí. Vykládá učivo, zadává dětem zábavné úkoly a naše dcera by se přetrhla, aby co nejdřív mohla odeslat správné řešení. Řešení odešle a obratem dostane zpětnou vazbu. Že by model výuky budoucnosti? Dětem sice chybí vzájemný kontakt a musíte si zvyknout na to, že máte obden paní učitelku přímo v obýváku, ale tahle paní učitelka může na konci školního roku s klidem říci: zvládla jsem to bez problémů.

V nádražních halách, čekárnách a na nástupištích
při zachování minimálního odstupu 2 m:

5. prstové loutky

Schváleno hlavním hygienikem

ze.

Všichni jsme to tak nějak zvládli. Dívčí družstvo našich dobrovolných hasičů, mezi které patří i moje žena, si po vyhlášení krizových opatření nanosilo do požární zbrojnice šicí stroje a během tří týdnů našlo přes tisíc roušek. Zadarmo, bez nároku na odměnu. Roznesly je do domu s pečovatelskou službou, pak podle seznamu z městského úřadu všem lidem nad pětadesát let ve městě, zbytek odvezly do krajské nemocnice a na úřady. Druhý den, co takhle od rána šily, jim v poledne na okno zaklepal majitel hospody odnaproti. Nemluvný, nerudný chlap. Aby si je spočítal. Od té doby jim nosil zadarmo obědy a večere a třikrát denně se přišel zeptat, co chtějí k pití. Najednou jsme si všichni začali být tak nějak blíž. Aspoň u nás, v malém jihočeském městě. Začali jsme být „na jedné lodi“. Začali jsme si pomáhat, zdravít se, povídat si přes plot, nakupovat sousedům, „když už tam jdu...“

Kdyby se ještě dnes pravidelně scházel náš starý soubor, určitě bychom hledali cestu, jak pokračovat dál i přes zákazy, aspoň s dospělými. A věřím, že stejně jako my, si svojí cestu našla i spousta současných divadýlek. Přes počítačovou síť, v malých skupinách a tak. Ve spoustě amatérských divadel je parta stejně praštěných lidí, co se mají rádi, důležitější, než oslavné články v odborném tisku a věřím, že je krize moc nepoznamenala.

Věřím, že se brzy povede rozběhnout i pravidelné hraní divadel pro děti. Když u nás v pondělí konečně otevřeli mateřskou školu, děti nedočkavě utíkaly rodičům, aby už už byly uvnitř a nemohly se svých starých známých prostor a paní učitelek nabažit. Divadlo, které za nimi přijede, i třeba ne úplně povedené, bude další z řady radostí, které si ti capartí zaslouží.

Jako velký fanoušek divadla jsem ocenil, že některá divadla, když nemohla hrát pro diváky, dala na internet k dispozici alespoň záznamy svých inscenací. Jsem jejich sběratel a jsem rád, že se ukázalo, že dneska si už slušný záznam inscenace může divadlo pořídit samo, nebo se obrátit na specializovanou firmu a nemusí podstupovat vyčerpávající vyjednávání s Českou televizí, které většinou nikam nevede. Česká televize, médium veřejné služby, které by mělo automaticky a ochotně zaznamenávat všechny zajímavé tvůrčí počiny současnosti, to nedělá. Možná by jim nezbyl vysílací prostor na nekonečné politické debaty. Nedělají to ani komerční stanice, ale od těch by to snad nikdo ani nečekal. Přitom jsem přesvědčen, že záznamy činoherních, operních a baletních inscenací jsou velmi cenné. Nenahradí sice autentické „tady a teď“ přímo v sále, ale zaznamenají třeba i pro příští generace, jak byla inscenace vystavěna, v čem byly její klady a kde se inscenátoři tak úplně s autorem nesešli. Zaznamenají mimořádné výkony sólistů, které se nemusí dalších padesát let opakovat, zaznamenají mimořádná hudební aranžmá, mimořádné scénografické řešení atd. Dneska střípek po střípku skládáme záběry z meziválečných a poválečných inscenací, jejichž tvůrci mají své kapitoly v dějinách českého divadla. Některé záznamy unikly likvidaci jen shodou šťastných náhod.

Vždycky, když se udělují Ceny Thálie a porota mluví o „ceně za mimořádnou interpretaci“, nebo o „ceně za mimořádný herecký výkon“ si říkám, jaká je škoda, že uvedená inscenace není k vidění a není ani její záznam. Zajímalo by mě to. Spousta pozoruhodných inscenací prostě skončí a nezbyde po ní vůbec nic. Zatímco každý amatérský soubor svůj archiv má (včetně mě), spousta pozoruhodných profesionálních inscenací posledních desetiletí se nezachovala ani jako pracovní záznam pro interní potřebu divadla. Je to velká škoda. A je škoda, že divadla starší záznamy svých inscenací, pokud je mají, pravidelně nezveřejňují. Byla by to velká služba kolegům i divadlu jako takovému.

Mirek Slavík

Zrovna když toto píšu, hraje Svjatoslav Richter Mozarta z dávného Pražského Jara. Včera jsem se dívala na mladé muzikanty Jana Čmejlu a Eduarda Kollerta, napůl Japonce a přesto praprasynovce Bohuslava Martinů. A za pár dní uvidím hrát slavného cembalistu Esfahaniho, kdysi žáka Zuzany Růžičkové. To by se mi nepříhodilo, kdybych tam všude musela být fyzicky přítomná. A totéž proběhlo s divadlem. Pídila jsem se po tom, co je možné na webu vidět, sledovala třeba herce a všechny zaměstnance Draku, jak čtou knížku, kterou jsem dala vnukům k Ježíšku.

Tak jsem se radovala, i když jsem věděla, že nahrazuju mnohosti život opravdový. To je překvapení, najednou náš čas diriguje a režíruje někdo jiný. Zaplat'bůh, že nějaký děj pro nás ještě zůstal!

Blanka Šefrnová

AUTOŘI PŘÍSPĚVKŮ

JB - Josef BRŮČEK, loutkář, Sudoměřice u Bechyně

JF - Jitka FOJTÍKOVÁ, učitelka, Humpolec

LR - Luděk RICHTER, režisér, divadelní teoretik, absolvent FF UK a DAMU, Praha

MS- Miroslav SLAVÍK, absolvent KVD DAMU Praha, scénárista, režisér, Zlív

KŠ - Karel ŠEFRNA, loutkář, Svitavy

BŠ - Blanka ŠEFRNOVÁ, učitelka hudby ZUŠ, loutkářka, Svitavy

HV - Hana VOŘÍŠKOVÁ, loutkářka, básnířka, malířka, učitelka ZUŠ Choceň

MV- Mirka VYDROVÁ, loutkářka, absolventka DAMU, Praha

NĚCO NOVÉHO

Něco nového,
neznámého,
neobjeveného,
neprozkoumaného,
nerozbaleného,
neochutnaného,
neokoralého
a nepředstavitelného

čeká za zatáčkou.

Ještě to nevidím,
ale cítím
docela neznámou vůni,
dráždivou
a vzrušující.

A něco starého,
známého,
jistého
a opatrného

mě zezadu
pevně
drží za paty,

láká to bezpečím
a páchne zatuchlinou

a má to velikou sílu -
nemůžu pohnout nohama.

Tiše se sehnu,
rozvážu tkaničky,
vyzuju se z bot
a po špičkách,
bosa
vykročím nevyšlapanou cestou
za dobrodružstvím

Hana Voříšková